

СТАНОВИЩЕ

от доц. дфн **ТАТЯНА БАТУЛЕВА,**

член на секция “История на философските и научните идеи”

към **Института по философия и социология – БАН**

за научните трудове, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност **ПРОФЕСОР** по професионално направление **2.3. Философия (Етика)**, обнародван в ДВ, бр. 89 от 12. 11. 2019 г. за нуждите на секция “Етически изследвания” въз основа на Заповед РД – 09-72/22.01.2020 г. на Директора на ИФС - БАН

Информация за кандидата

В обявения в ДВ конкурс за академичната длъжност професор участва един кандидат – доц. дфн **Емилия Маринова**. Декларирам, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидатката, участваща в конкурса за професор, както и че нямам частен интерес, който би могъл да влияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито по този конкурс. Доц.дфн Емилия Маринова завършва висше образование във *Факултета по психология* на МГУ „М. И. Ломоносов” през 1976 г. Започва професионалния си път в *Института по философия* към БАН. Доктор по философия е от 1983 г., а през 2000 г.е избрана за доцент. През 2019 г. защитава голям докторат на тема “*Обективното изследване на морала и съвременната етика*”. От 2010 г. доцент Маринова е член на *Института по философия и социология* към БАН. Тя е завеждащ секция “*Етически изследвания*”, била е член на НС на *Института за философски изследвания*, на *Института по психология*, а от 10 г.е член на *Института по философия и социология*. Доцент Маринова е дългогодишен член на редколегията на списание “*Философски алтернативи*”; основател и главен редактор на реферираното специализирано списание “*Етически изследвания*”. Член е на Дружеството на психолозите в Р България. Има богата съставителска и редакторска дейност.

Преценка за допускане на кандидата до оценяване

Изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ са дефинирани в чл. 29 от Закона за развитието на академичния състав в Р България. По ал. 1, т. 1 – придобита ОНС „доктор“ – кандидатката Емилия Маринова *отговаря* на поставеното условие. През 2019 година тя получава и НС “доктор на философските науки” (условие, изискуемо според Правилника за прилагане на ЗРАС в ИФС – БАН). Кандидатката е заемала академичната длъжност доцент 20 (т.е. много повече от 5 години), с което надхвърля изискванията на закона (ал. 1, т. 2). Представените от Емилия Маринова публикации *не повтарят* публикациите за придобиване на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ и напълно отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, и чл. 4 за заемане на академичната длъжност „професор“ (условие по ал. 1., т. 3).

Обща характеристика на работата на кандидата

Основание за рецензиране дава фактът, че научните трудове, предложени от единствената кандидатка в конкурса доц. дфн Емилия Маринова, напълно *отразяват тематичното направление* на конкурса: философия, теоретична и приложна етика, аксиология. За участие в конкурса доц. дфн Емилия Маринова е представила 2 монографии и 10 статии и студии.

Доцент Маринова е специалист по проблемите на детската и възрастовата психология и моралното развитие на детето. Основните ѝ изследователски интереси са в областта на *приложната етика и психологията на морала*. Тя е съставител на повече от десет научни издания по приложна етика.

Фокус в изследователската работа на доцент Маринова е развитието на *моралните чувства* (в това отношение акцент е нейната монография “*Начално развитие на моралните чувства*”, В. Търново, 2010), разглеждани като опора на ранното морално възпитание. Маринова дава своя интерпретация на дискусията за “природния характер” на тяхната амбивалентност (*Моралните чувства и тяхната амбивалентност. ФА/5*) и издига тезиса “морално възпитание чрез морална афективност”; обосновава извода, че амбивалентността предоставя възможности за овладяване на моралния конфликт с емоционални средства и компенсирание на негативните преживявания.

Втората научна област, фокусира на изследователския интерес на Маринова, е свързана с *психологията на морала* като междудисциплинарна област на научно изследване. (Вж.: монографията *“Поведение и морално развитие”*, 2003). Маринова извежда основните критерии за систематизация на научно-изследователското поле и предлага *оригинален анализ* на подходите с оглед на педагогическите цели, задачи и средствата за тяхното постигане. Така обосновава педагогическата адекватност на когнитивните, социалните и личностните стратегии в психологията на морала.

Маринова проявява завидно умение да съчетава академични цели и експертиза с тяхната конкретна перспектива като необходими елементи от всяко отговорно практическо решение. Пример в това отношение е студията за ролята на етичния дебат за успешното реализиране на националните здравни политики (Вж.: *Етически стандарти и морални опори в лекарската професия. // Европейските етични стандарти и българската медицина*).

**Оценка на приносите в приложените публикации,
направени след назначаването на академичната длъжност „доцент“**

Анализирайки представените за конкурса текстове, ние констатираме следните теоретични приноси на кандидатката:

Доц. Емилия Маринова изследва изключително актуален за нашето настояще, както във философски, така и в социален план, проблем. Тя реализира систематичен анализ и рефлексия върху психологията на морала като междудисциплинарна област на научно изследване. Той, от една страна, засяга историческите аспекти на източниците и логиката на развитие на социалната и личностната стратегия в разбирането за моралното обучение и възпитание; от друга – систематизацията на незаслужено пренебрегнати в научната полемика теории. Маринова дава своя *обосновка на педагогическите стратегии* и цели в психологията на морала.

Доцент Маринова има принос в теоретичната интерпретация на *ролята на институтите на социализация* (семейство, училище, медии и нови информационни технологии) и предлага варианти за позитивно противодействие на рисковете на социализацията. Като съпоставя педагогическите аспекти на когнитивната, социалната и личностната стратегия за морално възпитание, тя дефинира техните предимства, рискове и недостатъци. Тя предлага своя

интерпретация на тезата за амбивалентността като основна характеристика на моралните чувства; в нея аргументирано е показана ролята на емоционалните средства за овладяването на моралния конфликт. Демонстрира тясната връзка между морални чувства и рационални стратегии за преодоляването на моралния риск и при избора на рационални решения.

Емилия Маринова предлага *съдържателен анализ* на моралните устои на българския национален дух и формулира етическите лостове за въздействие върху националната идентичност и тяхната роля в обществото. Не само на теория, но и на практика, като извежда на преден план приложните характеристики на етическите изследвания, доц. Маринова с цялостната си дейност допринася за повишаване на реалната роля на етическия дебат в обществото и консолидиране на етическата колегия.

Съответствие на формалните критерии и наукометричните индикатори

Кандидатурата на Емилия Маринова отговаря на всички формални изисквания за получаване на академичната длъжност “професор”. Тя има достатъчно публикации след придобиването на академичната длъжност доцент, както и след големия докторат, които са свидетелство за реално присъствие в българската наука; цитирана е многократно. Участвала е като ръководител в значителен брой проекти с практическа насоченост. Научен ръководител е на успешно защитил докторант.

Лични впечатления от кандидата

Познавам Емилия Маринова повече от 20 години. Работили сме заедно в рамките на няколко проекта. Тя е уважаван и търсен, толерантен и отзивчив колега, полагащ особена грижа за по-младите учени. Важно значение, наред с научната, има и нейната организационна дейност: ежегодно организираните и провеждани национални (с широко международно участие) конференции по етика поддържат жива общността на етиците, създават пространство на солидарност, правят възможен истинският дебат върху етическите аспекти на актуални проблеми на съвремието.

Заклучение

След анализ на представените в конкурса материали и научни трудове на доцент дфн Емилия Маринова, тяхната значимост в областта на теоретичната и приложна етика, **намирам убедителни основания да заявя категоричната си положителна оценка и да препоръчам на членовете на уважаемото жури и на Научния съвет на ИФС при БАН да гласуват единодушно в подкрепа на избирането на доцент Маринова на академичната длъжност професор** към секция „Етически изследвания” на ИФС-БАН.

Доцент дфн Татяна Батулева

24 март 2020